

การพัฒนาคนเพื่ออนาคตประเทศไทย

นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วันศุกร์ที่ 26 กันยายน 2557
ห้องแกรนด์ไดมอนด์ บอลรูม เมืองทองธานี

ผลการพัฒนาที่มีนัยยะต่อคน

"สังคมไทยมีความอยู่เย็นเป็นสุข
ร่วมกันมากขึ้น"

ดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย 2550-2556

หน่วย : ร้อยละ

องค์ประกอบหลัก	แผนฯ 9	แผนฯ 11	
	2549	2555	2556P
1. การมีสุขภาวะ	70.48	71.52	71.76
2. ครอบครัวอบอุ่น	62.24	68.31	66.28
3. ชุมชนเข้มแข็ง	33.74	81.00	86.35
4. เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม	69.63	79.46	78.73
5. สภาพแวดล้อม/ระบบนิเวศสมดุล	73.02	68.46	64.89
6. สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล	75.42	55.56	57.23
ภาพรวมดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุข	66.76	71.68	72.15

Supporting Factors

ความเข้มแข็งของชุมชนที่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

การเรียนรู้ร่วมกันในการแก้ปัญหา

ครอบครัวมีความอบอุ่นมากขึ้น

เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและเป็นธรรม

การมีงานทำเต็มที่

Risks and Limitations

สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่เสื่อมโทรม

ความขัดแย้งรุนแรงในสังคมต่อเนื่อง

สังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลลดลงและต้องเร่งแก้ไข

** การมีสุขภาวะอยู่ในระดับทรงตัว แต่ต้องให้ความสำคัญกับความเจ็บป่วยด้วยโรคที่ป้องกันได้และคุณภาพการศึกษา

บริบทการเปลี่ยนแปลงในอนาคต : ผลต่อคนและสังคมไทย

การเข้าสู่สังคม
ผู้สูงอายุอย่าง
รวดเร็ว

เอเชียมีความสำคัญ
ต่อเศรษฐกิจโลก

วิถีชีวิตเป็นสังคมเมือง
และเลียนแบบ
ตะวันตก

เทคโนโลยีก้าวหน้า
รวดเร็วเกิดเทคโนโลยี
ใหม่
และนวัตกรรม

ภาวะโลกร้อน
ทวีความรุนแรง

สิ่งแวดล้อม
เสื่อมโทรม

เราต้องการคนแบบใดเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศในอนาคต ?

21th Century Skills

จิตสำนึกและความตระหนักรู้ต่อโลก
(Global Awareness)

ความเป็นผู้นำ

ทักษะการเรียนรู้
และนวัตกรรม

ความยืดหยุ่นและ
ความสามารถในการ
ปรับตัว

ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

ความรู้พื้นฐานทางการเงิน
เศรษฐกิจ สุขภาพ สิ่งแวดล้อม

ทักษะด้านสารสนเทศ
สื่อ และเทคโนโลยี

ทักษะชีวิตและการทำงาน

คุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์

- 1 มีศักยภาพที่จำเป็นในการพัฒนาประเทศ
> ความพร้อมทางกาย-ใจ-ศีลธรรม-สติปัญญา
- 2 มีความมั่นคงในชีวิต
> ความมั่นคงทางการเงิน-เศรษฐกิจ-สังคม
- 3 มีครอบครัวที่อบอุ่น อยู่ดีมีสุข
> สมาชิกในหน้าที่ เอื้ออาทร รับผิดชอบต่อสังคม

การวิเคราะห์สถานการณ์ประชากรและปัญหาในการพัฒนา

26 ปีข้างหน้า

ผู้สูงอายุไทยจะมี 20.5 ล้านคน (32% ของประชากร) แรงงานลดลงเหลือ 35.18 ล้านคน ส่งผลให้ :

- > ศักยภาพการผลิตลดลง
- > ภาระทางการคลังเพิ่มสูงขึ้น
- > เป็นข้อจำกัดการขยายตัวของสัดส่วนกำลังแรงงาน

ช่วงวัย

แรกเกิด/ปฐมวัย
(0-5 ปี)

ประเด็นปัญหา

- > ความพร้อมตั้งแต่ในครรภ์ โภชนาการ การเลี้ยงดู
- > พัฒนาการช้า มาตรฐานผู้ดูแลและการเรียน

เด็กในวัยเรียน
(5-14 ปี)

- > การศึกษาไม่ทั่วถึง
- > ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์
WEF2014 ไทยอยู่อันดับ 87 จาก 114 ประเทศ (เดิม 78) เป็นอันดับ 6 ในอาเซียน

วัยรุ่น/นักศึกษา
(15-21 ปี)

- > ขาดความรู้ ทักษะ ไม่พร้อมเข้าตลาดแรงงาน
- > พฤติกรรม – ตั้งคร่ำ ยาเสพติด อบายมุข

วัยแรงงาน
(15-59 ปี)

- > การคุ้มครองจากระบบประกันสังคมยังไม่ทั่วถึง
- > ออมน้อย หนี้มาก ผลผลิตต่ำ (**ต่ำกว่าสิงคโปร์ครึ่งหนึ่ง**)

ผู้สูงอายุ
(60 ปีขึ้นไป)

- > ระบบการดูแลไม่ได้ มาตรฐาน
- > ขาดรายได้ ขาดการพัฒนาทักษะ
- > ไม่มีส่วนร่วมในการทำงาน/พัฒนาประเทศ

การวิเคราะห์มิติเศรษฐกิจ

1 ภาคเกษตร

- > ผลผลิตภาพแรงงานอยู่ระดับต่ำ
- > ประชากรวัยแรงงานลดลง และสูงวัยขึ้น
- > ต้องอาศัยแรงงานต่างด้าว

2 ภาคอุตสาหกรรม

- > คุณภาพแรงงานไม่ตรงกับความต้องการ โดยเฉพาะด้านภาษา
- > ระดับปริญญาตรีล้นตลาด
- > แรงงานระดับมัธยม/อาชีวศึกษา ขาดแคลน

3 ภาคบริการ

- > แรงงานมีจุดแข็งในการให้บริการ
- > จุดอ่อน-การใช้ภาษาอังกฤษ/เทคโนโลยี
- > ต้นทุนค่าจ้างสูง (เทียบกับ CLMV)
- > แรงงานบางประเภทขาดแคลน แต่บางประเภทล้นตลาด
- > ปัญหาคุณภาพแรงงาน

4 ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี

- > แรงงานขาด/คุณภาพไม่ตรงความต้องการ
- > จำนวนบุคลากรการวิจัยต่ำมาก
- > กำลังคน S&T มีเพียง 9% ของแรงงานรวมทั้งประเทศ
- > ปี 2562 จะผลิตแรงงานระดับสูงกว่าป.ตรี ได้เพียง 34% ของความต้องการ

การวิเคราะห์มิติสังคมและความเหลื่อมล้ำ

- ประชากรวัยเด็กลดลง – โอกาสพัฒนาคุณภาพการศึกษา/
- ขาดแคลนแรงงานในระดับล่าง -- **นำเข้าแรงงานต่างด้าว**
- ผลกระทบจากอาชญากรรมด้านความมั่นคง วัฒนธรรม
- **คุณภาพการศึกษา**ยังไม่ได้มาตรฐาน ไม่ตรงกับที่ตลาดต้องการ
- **ผลิตภาพแรงงานต่ำ**
- บริการสาธารณสุขยังกระจุกตัวในบางพื้นที่
- ความมั่นคงทางรายได้ของผู้พิการและผู้สูงอายุค่อนข้างน้อย
- **โอกาสของผู้พิการมีจำกัด**ในตลาดแรงงาน
- การดูแลผู้สูงอายุยังไม่เป็นระบบ
- ขนาดครัวเรือนลดลง
- รูปแบบเปลี่ยนจากครอบครัวขยายเป็น**ครอบครัวเดี่ยว**
- **ปฏิสัมพันธ์ของคนต่างวัย**ในครอบครัวหายไป

คนและความเหลื่อมล้ำในสังคม

ความมั่งคั่ง

รายได้คนจน-รายห่าง 34.8 เท่า
สินทรัพย์ทางการเงิน/การถือครองที่ดินกระจุกตัวในบางกลุ่ม

การเข้าถึงบริการ

การศึกษา : เด็กในเขตเมือง/ความเป็นอยู่ดีกว่าจะมีโอกาสเรียนป.ตรีมากกว่าเด็กชนบท

– มาตรฐาน คุณภาพ บุคลากรทางการแพทย์

กลุ่มวัยแรงงาน

ความเหลื่อมล้ำ : โครงสร้างค่าจ้าง ค่าตอบแทน การเข้าถึงการคุ้มครองทางสังคมของแรงงานใน/นอกระบบ

การวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมเมืองและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คนกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของเมือง

ประชากรเมือง

จำนวนประชากรเมือง 50% ในปี 2558 และจะเพิ่มเป็น 60% ในอีก 10 ปี

การรองรับของเมือง

ยานพาหนะ จราจร มลพิษ ที่พักอาศัย สาธารณูปโภค

คุณภาพชีวิต

5,500 ชุมชนแออัด
ปัญหาสุขอนามัย ศีลธรรม
ความปลอดภัย
อาชญากรรม

ขยะ

ขยะตกค้าง 19.9 ล้านตัน
ปัญหาการจัดการและ
การนำมาใช้ประโยชน์ใหม่

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

----- **เสื่อมโทรม** -----

- > ดินเสื่อมโทรม
- > ขาดแคลนน้ำ
- > ขยะ
- > มลพิษ สารอันตราย
- > ภัยธรรมชาติ

- > พื้นที่ป่า ป่าชายเลน
- > ความหลากหลายทางชีวภาพ
- > ทรัพยากร/สัตว์ทะเล
- > คุณภาพน้ำผิวดิน

แนวทางการพัฒนาคนเพื่ออนาคตประเทศไทย : มิติสังคม

1

เสริมสร้างพัฒนาการที่สมวัยของเด็กปฐมวัย

- ระบบคัดกรองสุขภาพบริการสาธารณสุข
- สนับสนุนการให้นมมารดาโภชนาการที่ดี
- ควบคุมมาตรฐานสถานรับเลี้ยงเด็ก

การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมแก่ครัวเรือนไทยเพื่อเป็นฐานขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

สร้างความอบอุ่นให้เด็กปฐมวัย

- ส่งเสริมศูนย์รับเลี้ยงเด็กก่อนที่ได้มาตรฐานในช่วงเวลาทำงานของพ่อแม่
- พัฒนาทบทวนหญิง-ชายในครอบครัว โดยเฉพาะด้านการเลี้ยงดูบุตร (ปรับทัศนคติผู้ชาย)

2

ให้การศึกษาที่มีคุณภาพและทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกในอนาคต

- ปรับหลักสูตร/การสอนที่พัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน
- พัฒนาครู ปรับการประเมินสมรรถนะที่สะท้อนคุณภาพการสอนและผู้เรียน

สร้างโอกาสทางการศึกษาในระดับสูง

- เด็กทุกคนต้องเรียนจบภาคบังคับ
- สนับสนุนการศึกษา-เด็กยากจน เด็กพิการ ด้อยโอกาส
- ให้มีการเทียบโอนวุฒิการศึกษาของกลุ่มเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

วางรากฐานจริยธรรมคุณธรรมเพื่อความอยู่ดีมีสุขของนักเรียน

- ร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา

3

พัฒนาทักษะชีวิตและทักษะการทำงาน

- ให้สถาบันการศึกษาของรัฐบาลข้างฝีมือแรงงานที่มีคุณภาพ รัฐ-เอกชนร่วมมือเตรียมความพร้อมแรงงานเข้าตลาด
- พัฒนาทักษะการพัฒนานวัตกรรม การเกษตร พัฒนาเด็กนอกระบบการศึกษา

สร้างโอกาสการศึกษาระดับสูงและประสบการณ์การทำงานจริง

- ส่งเสริมการมีรายได้ระหว่างเรียน
- เสริมสร้างความร่วมมือสถาบันการศึกษาและภาคธุรกิจ
- พัฒนาระบบเงินกู้เพื่อการศึกษา

สร้างภูมิคุ้มกันเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงและการก้าวสู่การเป็นผู้ใหญ่

- ให้ความรู้เรื่องชีวิตครอบครัว การปรับตัว/วางตัวให้เหมาะสม การวางแผนครอบครัว คุมกำเนิด ความรู้เบื้องต้นเรื่องเพศศึกษา

แนวทางการพัฒนาคนเพื่ออนาคตประเทศไทย : มิติสังคม

4

พัฒนาทักษะ/สมรรถนะของแรงงานอย่างต่อเนื่อง

- เสริมศักยภาพให้แข่งขันได้และใช้ระบบบริหารจัดการสมัยใหม่
- สนับสนุนให้ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมและบริการจัดทำกรอบคุณวุฒิวิชาชีพและมาตรฐานฝีมือแรงงานให้มาตรฐานเชื่อมโยงกัน
- ให้ผู้หญิงมีบทบาทสูงขึ้น
- เพิ่มความร่วมมือของภาคอุตสาหกรรม-ชุมชน-มหาวิทยาลัย

สร้างความมั่นคงในชีวิตให้แรงงาน

- ส่งเสริมแรงงานนอกระบบเข้าสู่ระบบประกันสังคมและออมมากขึ้น
- จัดให้มีการตรวจสอบมาตรฐานด้านชีวนามัยและความปลอดภัยในการทำงาน ในทุกสถานประกอบการ

ส่งเสริมความอบอุ่นในครอบครัวสำหรับวัยแรงงาน

- สร้างความสมดุลเวลาทำงาน-ส่วนตัว
- กำหนดมาตรการจูงใจสำหรับสถานประกอบการในการลาของพ่อ-แม่เพื่อเลี้ยงดูบุตร
- กำหนดมาตรการจูงใจทางการเงินการคลังให้ทุกภาคส่วนของสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยส่งเสริมสถาบันครอบครัว ในการทำงาน

5

การพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ

- เพิ่มโอกาสการทำงาน
- มีส่วนร่วมถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญา
- ดูแลตนเองและดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ
- พัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ

สร้างความมั่นคงทางการเงินและสุขภาพ

- เพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการเงินออม รั้งจัดระบบบำนาญและขยายระบบการออมให้ครอบคลุมทุกกลุ่มอาชีพ
- ให้มีระบบดูแลผู้สูงอายุระยะยาวโดยชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม
- เสริมระบบที่ดำเนินการอยู่ อาทิ นโยบายหลักประกันสุขภาพ

สร้างคุณค่าและความอบอุ่นในวัยผู้สูงอายุ

- สร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประชากรสามวัย
- รณรงค์ให้ตระหนักถึงคุณค่าของผู้สูงอายุ

แนวทางการพัฒนาคนเพื่ออนาคตประเทศไทย : มิติเศรษฐกิจ

การพัฒนากำลังคนในปัจจุบัน

- จัดทำฐานข้อมูลความต้องการและการผลิตกำลังคน
- ส่งเสริมการใช้ระบบคุณวุฒิวิชาชีพอย่างจริงจังและขยายผลเชื่อมโยงการกำหนดค่าตอบแทนตามทักษะฝีมือแรงงานเต็มรูปแบบ
- ปรับปรุงขั้นตอน/ระบบขอรับสิทธิประโยชน์จากการฝึกฝีมือแรงงาน
- เพิ่มผลิตภาพในภาคเกษตร
- จัดทำนโยบายที่สนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานที่ดี
- แลกเปลี่ยนกำลังคนด้าน **S&T** ระหว่างรัฐ-สถาบันการศึกษา-เอกชน
- ส่งเสริมสภาพแวดล้อมในการพัฒนาบุคลากรด้าน S&T

การเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต

- ปรับโครงสร้างระบบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา
- พัฒนาระบบครูแนะแนวอย่างจริงจัง ตั้งแต่ระดับมัธยมขึ้นไป
- ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และการศึกษาด้าน S&T

แนวทางการพัฒนาคนเพื่ออนาคตประเทศไทย : มิติทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผู้บริโภค

- > สร้างจิตสำนึกที่ดีในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
- > ยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- > สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง
- > เรียนรู้และปรับตัวเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน climate change
- > รู้และเข้าใจสิทธิและหน้าที่ในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผู้ผลิต

- > ปรับทัศนคติและค่านิยมสู่การผลิตสีเขียวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม
- > ลงทุนด้าน R&D เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับกระบวนการผลิตและมาตรฐานคุณภาพสินค้า
- > วางแผนรองรับการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (BCP) เตรียมป้องกันผลกระทบจากภัยพิบัติ
- > ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ อย่างเคร่งครัด

ผู้ส่งเสริม ควบคุม บริหารจัดการ

- > สร้างองค์ความรู้ จิตสำนึก เปลี่ยนพฤติกรรมให้รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
- > ปรับปรุงเครื่องมือและกลไกเพื่อการตัดสินใจ/การจัดการที่มีประสิทธิภาพ เช่น กฎหมาย ภาษี ราคา
- > กำหนดนโยบายส่งเสริมการผลิตและบริโภคที่ยั่งยืน
- > ลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม ทุนธรรมชาติ และสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ
- > จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติและนำสู่ปฏิบัติ

แนวทางการพัฒนาคนเพื่ออนาคตประเทศไทย : มิติสภาพแวดล้อมเมืองและความเหลื่อมล้ำ

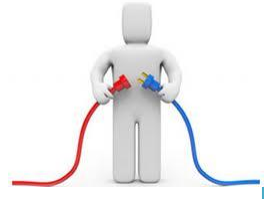
การสร้างสภาพแวดล้อมเมืองเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

- **ระดับนโยบาย** ส่งเสริมการพัฒนา Green & Smart City สร้างสภาพแวดล้อมเมืองรองรับผู้สูงอายุ สนับสนุนการดำเนินธุรกิจที่รับผิดชอบต่อสังคม
- **ระดับท้องถิ่น** ชุมชนเป็นหลักในการดำเนินงาน บริหารจัดการเองร่วมกับภาคส่วนในพื้นที่
- **ระดับชุมชน** สร้างเครือข่าย กระบวนการเรียนรู้ จัดสำนักอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างสภาพแวดล้อมเมืองที่ดี

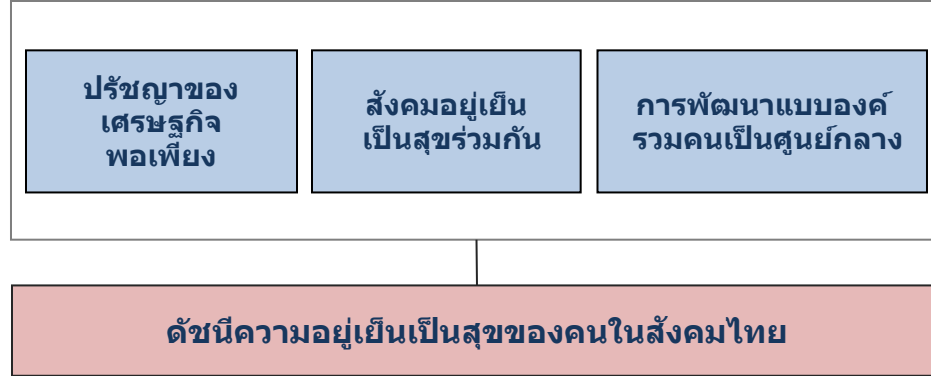

การลดความเหลื่อมล้ำของคนในสังคม

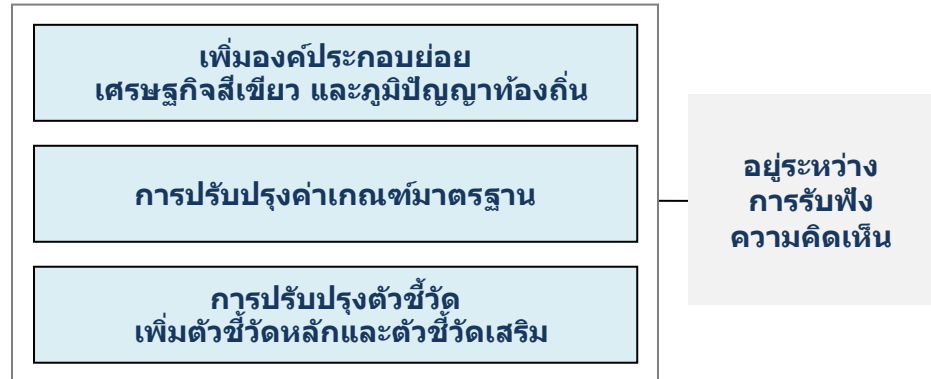
- **เพิ่มศักยภาพและโอกาส** ของคนจน คนเกือบบจน และผู้ด้อยโอกาส
- **ปรับโครงสร้างภาษี** ทั้งระบบให้สนับสนุนการกระจายรายได้
- **ยกระดับระบบคุ้มครองทางสังคม** สำหรับคนจนและคนด้อยโอกาส
- **ปรับปรุงระบบการบริหารราชการแผ่นดิน** ของภาครัฐและสร้างกลไกสนับสนุนการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ

เครื่องมือวัดความสุขของคนไทย

การปรับปรุงดัชนีฯ

ประกอบด้วย 6 เรื่อง ได้แก่

การมีสุขภาวะ ครอบครัวยุบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจเข้มแข็งและเป็นธรรม สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศน์สมดุล และสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล

ประเด็นท้าทาย

- ❖ **องค์ประกอบและตัวชี้วัด** ต้องครอบคลุม ชัดเจน เหมาะสมกับปัจจุบัน และให้มีการจัดทำตัวชี้วัดจากระดับพื้นที่
- ❖ **แหล่งข้อมูลและการคำนวณ** ควรมีการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และระวังความคลาดเคลื่อนจากการใช้ตัวชี้วัดที่เป็นค่าดัชนีรวมในการคำนวณ
- ❖ **การนำดัชนีฯ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์** ในการติดตามความก้าวหน้าของการพัฒนา อย่างแท้จริง

ตัวอย่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคนที่มีคุณภาพ

- หลักสูตรการศึกษายืดหยุ่น มีวิชาแกนกลาง และวิชาที่ปรับให้สอดคล้องกับพื้นที่

- จำนวนนักเรียนในชั้นน้อย
- ใช้เวลาในโรงเรียนน้อย ไม่เกิน 5 ชม./วัน
- ให้ความสำคัญกับครอบครัว เริ่มเข้าเรียนเมื่ออายุ 7 ปี

- สร้างพลเมืองให้เป็นนักประชาธิปไตย
- เน้นให้ครูมีคุณภาพ มีเกียรติ เงินเดือนสูง
- ให้มีโรงเรียนที่หลากหลาย
- ระบบการศึกษาแบบทวิภาคี (รัฐ-เอกชน) เรียนในห้อง และฝึกงานกับบริษัท

- ปลุกจิตสำนึกการสร้างสังคมเริ่มที่คนเพื่อสร้างพลเมืองดีให้กับชาติ
- ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ-แม่-เด็ก เป็นเรื่องสำคัญที่สุด
- ผู้ชายเลี้ยงลูกแทนภรรยา
- ศึกษาแบบบูรณาการตั้งแต่อนุบาล

- การพัฒนาคนเป็นพื้นฐานการสร้างชาติ
- มีการตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเป็นระยะ
- เพิ่มโอกาสเข้าถึงการศึกษา เน้น Teach Less, Learn More
- ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาบังคับในโรงเรียน

ขอบคุณครับ